

เรื่องราวของ “กบในน้ำเดือด” ที่กบตายอย่างไม่รู้ตัวมีมานานแล้วโดยถูกใช้เป็นเรื่องเล่าสอนใจ

ไม่ว่าเป็นเรื่องจริงหรืออิงนิยายก็ตาม มันมีที่มาที่ไปที่สนุกและมีแง่ให้คิดอย่างสมควรพิจารณา

มีการพูดอ้างกันมานานว่าหากเอากบใส่ในหม้อน้ำที่ตั้งไว้บนเตาไฟตั้งแต่เช้าเย็น มันจะอยู่อย่างมีความสุขถึงแม้อุณหภูมิจะสูงขึ้นเรื่อยๆ เพราะการเป็นสัตว์เลือดเย็นทำให้สามารถปรับอุณหภูมิในร่างกายให้สอดคล้องกับข้างนอกได้โดยมิได้ตระหนกถึงอันตราย กว่าจะรู้ตัวอีกทีก็เมื่อ น้ำเดือดและพร้อมต่อการกลายเป็นส่วนประกอบของต้มโคล้งไปแล้ว

เราได้ยินเรื่องเล่านี้กันบ่อย ๆ โดยเอาไปโยงกับการที่คน หรือองค์กรไม่ยอมปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป พอเจอกับสิ่งที่เป็นอย่างที่ถามกลางการเปลี่ยนแปลงที่ละน้อยเหมือนอุณหภูมิของน้ำรอบตัวกบ และ กว่าจะรู้ตัวอีกทีก็สายไปเสียแล้ว

เมื่อได้ยินเรื่องเล่าแปลกๆ อย่างนี้ก็จำเอาไปประยุกต์ต่อกันมานับร้อยๆ ปี โดยหารู้ไม่ว่าแท้ที่จริงแล้วมันเป็นเรื่องอิงนิยาย เพราะเมื่อมีการทดลองจริง กบจะโดดออกมาตั้งแต่เริ่มร้อนแล้ว

ในปี 1869 แพทย์ชาวเยอรมัน Friedrich Goltz สาธิตให้เห็นว่าแม่เต่ากบที่สมองถูกผ่าออกไปก็จะทนอยู่ในน้ำร้อนได้เพียง 25°C แล้วก็จะโดดออกจากหม้อ อย่างไรก็ตามใน ค.ศ. 1872 และ 1875 มีนักวิทยาศาสตร์ทดลองและป่าวประกาศว่ากบไม่โดดออกจากหม้อ หากเพิ่มความร้อน ที่ละน้อยจนมันสุกตาย

ต่อมาก็มีผู้ทดลองอีกในปี 1875 และยืนยันว่าหากเพิ่มความร้อนในอัตรา .002°C

‘กบในน้ำเดือด’ เรื่องจริงหรืออิงนิยาย

ต่อวินาทีแล้วกบก็จะไม่โดดออกมาและตายในเวลา 2.5 ชั่วโมงอย่างไรก็ดีในปี ค.ศ. 1995 มีการทดลองเรื่องนี้ (หลังจากที่กบตายไปแล้วหลายตัว) ซึ่งถือว่าเป็นอันยุติ

กล่าวคือ **Professor Douglas Melton** แห่ง **Harvard** ได้ทดลองและสรุปว่าไม่ใช่เรื่องจริง เพราะ “กบโดดออกมาจากหม้อเมื่อน้ำร้อนขึ้น มันไม่นั่งอยู่เพื่อเอาใจมนุษย์ และถ้าโยนกบลงไป ในหม้อน้ำเดือดมันไม่โดดออกมาแน่นอน เพราะมันตายแล้ว”

ใน U-Tube ท่านผู้อ่านอาจเห็นการทดลองเรื่อง “กบในน้ำเดือด” โดยแสดงให้เห็นว่ากบไม่ได้โดดออกมาจนลอยตายอยู่ในน้ำเดือด ขอเรียนว่าเป็นการทดลองที่เก๋ เพราะตอนจบมีข้อความบอกว่าไม่มีกบตายจริง ซึ่งก็หมายความว่ากบในหม้อน้ำเดือดเป็นกบยาง นี่คือคำสารภาพว่าเป็นการทดลองที่เชื่อถือไม่ได้

ถึงมันจะเป็นเรื่องไม่จริง แต่ก็สามารถนำไปคิดต่อยอดและใช้เตือนใจผู้คนได้ดี (ทราบที่รู้ว่ามันไม่ใช่เรื่องจริง เพราะมันอาจเป็นเรื่องของการปล่อยไทม์มากกว่าต้มกบ) ดังที่มีคนนำไปใช้ในคำว่า **creeping normality** ซึ่งหมายถึง “การคืบคลานสู่ความเป็นปกติ”

กล่าวคือ คนจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ว่าเป็นสถานการณ์ปกติได้หากมันเกิดขึ้นช้าๆ โดยไม่สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงเล็กๆ ที่เกิดขึ้น แต่ถ้าเปลี่ยนแปลงอย่างมากและอย่างรวดเร็วในระยะเวลานั้นสั้นๆ แล้ว

ก็จะเป็นสิ่งที่ผู้คนไม่ยอมรับ

Jared Diamond นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน เจ้าของผลงานเรื่องชื่อ **Gun, Germs, and Steel** (1997) อธิบายโดยใช้แนวคิด **creeping normality** ว่าเหตุใดใน ระยะเวลาสิ่งแวดล้อมจึงเลวร้ายลงได้จากการตัดต้นไม้โดยดูเหมือนว่าผู้เป็นเจ้าของแผ่นดินขาดความมีเหตุมีผล

Diamond อธิบายว่าเมื่อเริ่มตัดต้นไม้เพราะมีประชากรอยู่อาศัยมากขึ้นก็จะตัดไปที่ละเล็กทีละน้อย กว่าต้นไม้ต้นใหญ่ ต้นสุดท้ายจะถูกตัดลง ประโยชน์ของมันก็หมดความสำคัญเชิงเศรษฐกิจไปนานแล้วที่เหลือก็คือต้นไม้ต้นเล็กต้นน้อยที่พอมิให้ตัดเป็นประจําจนไม่มีใครสังเกตเห็น ต้นไม้ใหญ่นั้นมันไม่มีเหลืออยู่แล้ว

การเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กทีละน้อยที่สำคัญของมนุษย์ก็คือคุณธรรมหลักที่อยู่ในใจของ แต่ละคน คงไม่มี creeping normality ใดที่เลวร้ายไปกว่าการเห็นคนเลวและความเลวเป็นเรื่องธรรมดา และสังคมเห็นว่าควรรับชั้เป็นเรื่องปกติ ไม่มีอะไรที่คงที่เพราะการเปลี่ยนแปลงเป็นนิรันดร์ สิ่งสำคัญก็คือต้องระวังให้มันเปลี่ยนแปลงทีละน้อยไปในทิศทางที่เป็นคุณแก่สังคมและตนเอง

ไม่ว่า “กบในน้ำเดือด” เป็นเรื่องจริงทางวิทยาศาสตร์หรือไม่ก็ตาม ประเด็นที่น่าคิดก็คืออะไรที่ชุกกบ คำตอบไม่ใช่ น้ำร้อนแต่เป็นความไม่สามารถตัดสินใจ

ได้ว่าจะกระโดดออกมาเมื่อใด ถ้าหาก
โดดออกมาแต่เมื่อเริ่มร้อนก็รอด แต่ถ้า
หากหลังเลความร้อนก็จะทำลายเนื้อเยื่อ
และกล้ามเนื้อจนทำให้โดดออกมาไม่ได้
มนุษย์ก็เช่นกันต้องอยู่ในความสัมพันธ์
กับมนุษย์คนอื่น ๆ และต้องเผชิญหน้า
กับการตัดสินใจสำคัญ ๆ เสมอ ไม่ว่าจะ
เป็นเรื่องของการสร้างหรือตัดความสัมพันธ์
การเปลี่ยนอาชีพ หรือเปลี่ยนงาน การ
พัฒนาตนเอง การลงมือปฏิบัติในบางเรื่อง ฯลฯ
หรือยังรอ ไปก่อน มนุษย์ทุกคน
จึงล้วนเป็น “กบในน้ำเดือด” ที่ต้อง
ตัดสินใจกระโดดอย่างถูกเวลาด้วยกัน
ทั้งนั้น

ในยุคสมัยที่โลกเปลี่ยนแปลงใน
ด้านวัตถุนิยมอย่างรวดเร็วจนเข็มทิศ
ศีลธรรมชำรุด กบก็สามารถมีคำสอน
ให้มนุษย์ได้ว่าสิ่งที่ต้องระมัดระวังก็คือ
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทีละน้อยใน
ตนเองในทางลบอย่างมิได้สังเกตเห็นไม่ว่า
จะเป็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงนิสัยใจคอ
ทัศนคติ ค่านิยม วัตรปฏิบัติ ฯลฯ
เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เขาเป็น
อัมพาตเพราะจมปลักอยู่กับความเสื่อม จน
ไม่สามารถโดดออกจากหม้อน้ำที่กำลังร้อน
ขึ้นทุกที่ได้

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าทุกเรื่อง
ที่ได้ยินอาจไม่เป็นจริงแต่ก็สามารถเอามา
หาประโยชน์ได้ตราบที่เราไม่ด่วนปฏิเสธ
ด้วยจิตที่คับแคบ ทุกสิ่งล้วนมีประโยชน์
จากแต่ละแง่มุมของมัน